

โอกาสและความท้าทายของการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

มนตรี คำวัน*

(วันรับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2562/ วันแก้ไขบทความ: 30 เมษายน 2563/ วันตอบรับบทความ: 30 เมษายน 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 2 หมู่บ้านของอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และ 2) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 2 หมู่บ้านของอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่และกลุ่มตัวอย่างคือผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนจาก 2 หมู่บ้าน ได้แก่บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ และบ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ซึ่งเป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย หมู่บ้านละ 20 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์โดยการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 2 หมู่บ้านในอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ได้แก่ บ้านปากห้วย อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และบ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย มีจุดแข็ง (Strengths) สามารถแยกออกเป็น 5 ด้านคือ 1) ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนาและโบราณสถาน 2) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3) ด้านประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญา 4) ด้านแหล่งการเรียนรู้ชุมชน และ 5) ด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชน มีจุดอ่อน (Weaknesses) คือ ขาดการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่ท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มีความสะอาดน่าเที่ยวชม ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้า โอกาส (Opportunities) คือ มีพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเส้นทางเชื่อมสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเลย ในช่วงฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็นและมีหมอกสวยงาม มีการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีพื้นบ้าน มีอุปสรรค (Threats) คือ งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ ไม่มีรถโดยสารประจำทางที่มาถึงหมู่บ้าน ขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ สรุปเป็นประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้า OTOP เพื่อการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์/ หมู่บ้าน OTOP/ การท่องเที่ยว

* อาจารย์, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

The Opportunities and Challengings of OTOP Village Development for Tourism At Tha Li district in Loei Province

Montri Khamwan^{*}

(Received Date : November 19, 2019, Revised Date : April 30, 2020, Accepted Date : April 30, 2020)

Abstract

The purpose of this research was 1) to analyze the strengths, weaknesses, opportunities and obstacles of the OTOP village development for tourism in two villages located in Tha Li district in Loei province, and 2) to propose the strategies for the OTOP village development for tourism in these two villages in Tha Li district, Loei Province using qualitative research. The population included the village leader, the village committee members and a sample of people from the two villages, which are Ban Pak Huai, Nong Phue sub-district, Tha Li district and Ban Ahi, Ahi sub-district, Tha Li district, Loei province, which is the area for the research. In each village, a total of 20 people participated in the study, and the tool used in the study was an interview form by group discussion. The findings showed that, regarding the OTOP villages for tourism, the two villages in Tha Li district, Loei province, including Ban Pak Huai, Tha Li district, Loei province and Ban Ahi, Loei district, Loei province, the strengths can be separated into five aspects of 1) the religious landmarks and archaeological sites, 2) the natural attractions, 3) the traditions and local wisdom, 4) the field of learning resources, and 5) the community food and products. The weaknesses include the lack of landscape improvement, the need for the villages' attractions to be clean and attractive, and the lack of a market to sell goods. The opportunities are to have an area next to the Lao People's Democratic Republic, where there is a major tourist route in Loei, and In winter, there is the conservation and succession of folk traditions. However, the barriers are the inadequate government funding budgets, there are no buses arriving at the village, and the lack of publicity for tourists to know about these villages. In conclusion, the villages are part of the strategic development for the OTOP tourism in Tha Li district, Loei province, which is composed of five points, namely 1) the development of tourism, 2) the cultural tourism development, 3) the participation of sustainable communities, 4) the OTOP product development for tourism, and 5) the standard tours.

Keywords: Strategic/ OTOP Village/ Tourism

^{*} Lecturer, Department of Social Science Faculty of Humanities and Social Science, Loei Rajabhat University

บทนำ

รัฐบาลในปัจจุบันมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐซึ่งเน้นการสร้างโอกาสอาชีพและการมีรายได้ที่มั่นคงโดยการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น (local economy) ให้เกิดความเข้มแข็งโดยการใช้ความหลากหลายใช้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าและคุณค่า ผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้การบูรณาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชื่อมโยงระหว่างชุมชนจังหวัดหรือภาค โดยการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวบนเส้นทางตามเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 8 เส้นทาง มุ่งเน้นการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม สร้างความโดดเด่น ของชุมชนเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP หรือผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น ยกยกระดับให้เป็นสินค้าที่ระลึกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมและใช้จ่ายในหมู่บ้าน โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ที่อบอุ่นประทับใจ ด้วยวิธีการเชื่อมโยงสินค้า OTOP ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวและบริการโดยยึดกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในหมู่บ้าน การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 8 เส้นทาง 31 จังหวัด 125 หมู่บ้าน จัดอยู่บนพื้นฐานของอัตลักษณ์และภูมิปัญญาพื้นถิ่น วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของคนในชุมชนตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และมีชื่อเสียงสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชนได้เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างอาชีพ และรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร การผลิตสินค้าชุมชน การให้บริการลูกค้าในการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเครือข่ายผู้ผลิต ชุมชนการให้บริการ จะมีโอกาสมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม และที่สำคัญในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) จำนวน 8 เส้นทาง 31 จังหวัด 125 หมู่บ้าน จำเป็นต้องสร้างความเป็นต้นแบบการพัฒนา และสร้างการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว (กรมพัฒนาชุมชน, 2561)

จังหวัดเลยเป็นหนึ่งในจังหวัดที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว 8 เส้นทางในเส้นทางที่ 7 “เส้นทางวิถีชีวิตริมแม่น้ำโขง” ซึ่งประกอบไปด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร (กรมพัฒนาชุมชน, 2561) จังหวัดเลยมีจำนวน 5 หมู่บ้านต้นแบบ ในการเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ 2) บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ 3) บ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม อำเภอเชียงคาน 4) บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน และ 5) บ้านห้วยเหียม ตำบลหาดคัมภีร์ อำเภอปากชม (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย, 2561) โดยจังหวัดเลยถือเป็นจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน มีภูมิอากาศความหนาวเย็นจึงเป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งทั้ง 5 หมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย ให้เป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ล้วนแล้วแต่เป็นหมู่บ้านที่มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญามีอาณาเขตติดต่อกันตามแนวแม่น้ำโขงที่มีพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว

ทางธรรมชาติ ตลอดจนมีผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนที่พัฒนาเป็นสินค้า OTOP และสามารถพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านได้

การศึกษาวิจัยเรื่องโอกาสและความท้าทายของการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จึงเป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของ 2 หมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ซึ่งประกอบด้วย บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เพื่อทราบถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวที่สามารถนำสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและสร้างแรงดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมุ่งประเด็นในการศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis และ SWOT เมทริกซ์ ในการจัดการเชิงกลยุทธ์ซึ่งเป็นองค์ความรู้และเครื่องมือทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืน และมีความเข้มแข็งในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) จำนวน 2 หมู่บ้านของอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) จำนวน 2 หมู่บ้านของอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลยจังหวัดเลย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาอัตลักษณ์ของบ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว

1.2 ศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคบ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว

1.3 ศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของการวิจัยนี้คือผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประชากรเป็นหลัก เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

1. บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
2. บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนธันวาคม 2561 – เดือนกันยายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของการวิจัยนี้คือผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนจาก 2 หมู่บ้าน ได้แก่บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ และบ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ซึ่งเป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2. วิธีการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาปฐมภูมิ (primary data) ได้แก่ เอกสารราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอบความ วารสาร และเว็บไซต์ต่าง ๆ

2. ศึกษาทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาไว้ดังนี้

2.1 กำหนดแบบสัมภาษณ์ โดยได้มาจากการประมวลความรู้จากเอกสารราชการ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ขอบความ วารสาร และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การตั้งคำถามเป็นการตั้งคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม

2.3 การเก็บรวบรวมใช้การถอดความจากการจดบันทึก

3. การวิเคราะห์ SWOT Analysis

4. การวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์

5. การกำหนดยุทธศาสตร์และประเด็นกลยุทธ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ และแบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความร่วมมือและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

ด้านที่ 2 ด้านความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว

ด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านที่ 4 ด้านการบริการการท่องเที่ยว

ด้านที่ 5 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

4. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำข้อมูลมาอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ SWOT Matrix นำมาวิเคราะห์หาจุดแข็งกับโอกาสเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาส โดยอาศัยจุดแข็งในการเสนอแนะเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

1. จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

1.1 จุดแข็ง (Strengths)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีจุดแข็ง (Strengths) ดังต่อไปนี้

ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนาและโบราณสถาน มีดังนี้

- มีพระใหญ่ประจำหมู่บ้าน
- มีต้นโพธิ์ใหญ่อายุร้อยปี อยู่บริเวณภายในวัดประจำหมู่บ้าน
- มีศาลพระหลักธรรมประจำหมู่บ้าน มีดังนี้

ด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีดังนี้

- มีแก่งโดน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- มีแม่น้ำเหืองไหลผ่านตลอดหมู่บ้านและเชื่อมต่อกับแม่น้ำโขง
- ภูมิทัศน์โดยรอบของหมู่บ้านล้อมรอบด้วยภูเขาสวยงาม
- อากาศไม่ร้อนมากและในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศที่หนาวเย็นมีหมอกที่สวยงาม

ด้านประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญา มีดังนี้

- มีกิจกรรมไหว้พระใหญ่และต้นโพธิ์ใหญ่
- มีการละเล่นบาสโลบ
- มีพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ
- ไหว้ศาลหลักธรรมประจำหมู่บ้าน
- ภาษาท้องถิ่นภาษาไทยเลยที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นเฉพาะตน

ด้านแหล่งการเรียนรู้ชุมชน มีดังนี้

- มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- มีศาลาที่ทำการของหมู่บ้านที่เป็นจุดศูนย์กลางภายในหมู่บ้าน
- มีกลุ่มโฮมสเตย์

ด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชน มีอาหารและผลิตภัณฑ์ มีดังนี้

- ตำเมี่ยงสมุนไพร แกงหน่อไม้ ไก่ทอดสมุนไพร ซุปผักรวมมิตร แจ่วดำนึ่งผัก
ลาบปลาน้ำเหือง อ่อมหอยขม ข้าวจี๋ ส้มตำน้ำผักสะทอน ก๋วยเตี๋ยวแตก ก๋วยเตี๋ยว ตักน้ำเมี่ยง
สมุนไพร ตระกร้าเชือกมัดฟาง เครื่องจักสาน ผลไม้ลอยแก้ว ผลไม้อบแห้ง ข้าวหัวหงอก ข้าวแดงงา
 เป็นต้น

1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่ม
ตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP
เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีจุดอ่อน
(Weaknesses) ดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ขาดการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่ท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มีความสะอาด น่าเที่ยวชม
- 1.2.2 ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน
- 1.2.3 วัตถุประสงค์ที่ใช้ทำผลิตภัณฑ์มีจำนวนไม่เพียงพอ
- 1.2.4 ปัญหาเสียดัดของพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว
- 1.2.5 หน่วยงานภาครัฐมาสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง
- 1.2.6 การรวมกลุ่มของประชาชนไม่ต่อเนื่อง
- 1.2.7 ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ
- 1.2.8 ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

1.3 โอกาส (Opportunities)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่ม
ตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP
เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีโอกาส
(Opportunities) ดังต่อไปนี้

- 1.3.1 พื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเส้นทางเชื่อมต่อได้สะดวก
และรวดเร็ว
- 1.3.2 มีเส้นทางเชื่อมกับอำเภอภูเรือ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเลย
- 1.3.3 ในช่วงฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็นและมีหมอกสวยงาม
- 1.3.4 มีการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีพื้นบ้าน เช่น ประเพณีแห่ต้นดอกไม้ ฯลฯ
- 1.3.5 มีหน่วยงานภาครัฐมาให้ความรู้และส่งเสริมอยู่เป็นประจำ

1.4 อุปสรรค (Threats)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีอุปสรรค (Threats) ดังต่อไปนี้

- 1.4.1 งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ
- 1.4.2 ไม่มีรถโดยสารประจำทางที่มาถึงหมู่บ้าน
- 1.4.3 ในช่วงฤดูฝนอาจเกิดปัญหาน้ำหลากซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว
- 1.4.4 ปัญหายาเสพติดของพื้นที่ชายแดน
- 1.4.5 ปัญหาการทิ้งขยะของคนในชุมชน
- 1.4.6 ขาดการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้
- 1.4.7 การส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่อง
- 1.4.8 ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน

1.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ SWOT ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จากนั้นผู้วิจัยได้ระบุสถานการณ์จากการประเมินการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโดยการนำจุดแข็งและจุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาสและอุปสรรคภายนอก แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ประกอบด้วย 1) จุดแข็ง-โอกาส SO (Strengths - Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่เกิดจากการนำจุดแข็งภายในเพื่อนำโอกาสจากภายนอกมาใช้สร้างให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อปกป้องจุดแข็งและนำโอกาสที่ดีจากภายนอก 2) จุดแข็ง-อุปสรรค ST (Strengths - Threats) การนำประโยชน์จากจุดแข็งภายในเพื่อลดทอนหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอก เป็นกลยุทธ์ที่เอาจุดแข็งมาจับคู่กับอุปสรรคจากภายนอกเพื่อต่อสู้หรือลดอุปสรรคจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความเข้มแข็ง 3) จุดอ่อน-โอกาส WO (Weaknesses - Opportunities) การลดจุดอ่อนจากภายในเพื่อนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมาใช้ และ 4) จุดอ่อน-อุปสรรค WT (Weaknesses - Threats) การลดจุดอ่อนภายในเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจับคู่สถานการณ์ของการประเมินและวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเพื่อนำมาวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์ โดยจับคู่ความสัมพันธ์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ของบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ SO (Strengths - Opportunities)

1. หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมผัสอากาศเย็นสบายและอากาศหนาวชมหมอก ชมวิถีธรรมชาติลุ่มน้ำเหืองเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน
2. หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมะสักการะพระใหญ่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านและสืบสานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
3. ปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของหมู่บ้านโดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ ST (Strengths - Threats)

1. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดความรู้เรื่องการท่องเที่ยวและการผลิตสินค้า OTOP เพื่อการท่องเที่ยว
2. รวมกลุ่มกันนำผลผลิตทางการเกษตรและวัตถุดิบในชุมชนมาผลิตเป็นสินค้า OTOP เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดองค์ความรู้

กลยุทธ์ WO (Weaknesses - Opportunities)

1. จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและจัดให้มีโฮมสเตย์เพื่อบริการนักท่องเที่ยว
2. จัดให้มีการบริการยานพาหนะสำหรับการบริการนักท่องเที่ยว เช่น รถจักรยาน รถราง หรือ พาหนะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นในการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน

กลยุทธ์ WT (Weaknesses - Threats)

1. เน้นการประชาสัมพันธ์ และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นการสร้างตลาดจำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชน
2. เน้นการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงและสร้างแรงดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยวจากเส้นทาง อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ และอำเภอเชียงคาน ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัด

จากการวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์ และได้มาซึ่งกลยุทธ์ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ดังข้างต้น ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ 5 ด้านตามกระบวนการ 5 P ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

“ผลิตสินค้า OTOP จากพืชสมุนไพรวัตถุดิบพื้นบ้าน ผสมผสานเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ
วัฒนธรรมประเพณีอนุรักษ์สืบสาน วิถีสุขสามัคคีอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

“มุ่งสู่การเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความสุข ความสามัคคี ของชุมชนอย่างยั่งยืน”

เป้าประสงค์

“เกิดรายได้จากหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวโดยรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี
บนวิถีอารยธรรมลุ่มน้ำเหือง-โขง”

ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้า OTOP เพื่อการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

	กลยุทธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านพัฒนาศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสัมผัสอากาศเย็นสบาย และอากาศหนาวชมหมอก ชมวิถีธรรมชาติลุ่มน้ำเหืองเชื่อมโยง การท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน 2. ปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของหมู่บ้านโดยเน้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านอนุรักษ์ วัฒนธรรมเพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมะสักการะ พระใหญ่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านและสืบสานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนอย่าง ยั่งยืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในการถ่ายทอด ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวและการผลิตสินค้า OTOP เพื่อการท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย
ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย (ต่อ)

	กลยุทธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้า OTOPเพื่อการ ท่องเที่ยว	1. รวมกลุ่มกันนำผลผลิตทางการเกษตรและวัตถุดิบในชุมชนมาผลิตเป็นสินค้า OTOP เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดองค์ความรู้
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านมาตรฐานการ บริการการท่องเที่ยว	1. จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและจัดให้มีโฮมสเตย์เพื่อบริการนักท่องเที่ยว 2. จัดให้มีการบริการยานพาหนะสำหรับการบริการนักท่องเที่ยว เช่น รถจักรยาน รถราง หรือ พาหนะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นในการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน 3. เน้นการประชาสัมพันธ์ และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นการสร้างตลาดจำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชน 4. เน้นการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงและสร้างแรงดึงดูดใจให้กับนักท่องเที่ยวจากเส้นทาง อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ และอำเภอเชียงคาน

2. จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

2.1 จุดแข็ง (Strengths)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีจุดแข็ง (Strengths) มีข้อมูลในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนาและโบราณสถาน มีดังนี้

- มีพระธาตุมะนาวเดี่ยว โบราณสถานประจำหมู่บ้าน
- มีพระพุทธรูปปางนาคปรก (หลวงพ่อนาค)
- มีหลักศิลาแบ่งดินแดน
- มีวัดศิริมงคล วัดประจำหมู่บ้าน

- มีพระพุทธรูปหลวงพ่อเชียงยืน

- วัดป่าเมืองตุม วัดประจำหมู่บ้าน

ด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีดังนี้

- มีแม่น้ำเหืองไหลผ่านโดยรอบหมู่บ้านและเชื่อมกับแม่น้ำโขง

- บริเวณโดยรอบหมู่บ้านมีทิวทัศน์ล้อมรอบด้วยภูเขา

ด้านประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญา มีดังนี้

- ประเพณีแห่ต้นดอกไม้

- บุญเดือนหก (แห่พระเวส)

- ประเพณีเลี้ยงหอยเจ้าปู่

- พิธีสู่วัณกง (บายศรีสู่วัณ)

- มีจุดผ่อนปรนประเพณี

ด้านแหล่งการเรียนรู้ชุมชน มีดังนี้

- มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

- มีศูนย์การเรียนรู้บ้านมันยืน

- มีศูนย์การเรียนรู้เสียมตุ่น

- มีศูนย์การเรียนรู้สวนมันยืน

อาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชน มีอาหารและผลิตภัณฑ์ดังนี้

- เอาะไค (สาหร่ายน้ำจืด) แจ่วหน่อไม้ใส่เห็ดตากวัน แจ่วดำ แจ่วเมี่ยง

ปามไข่ หมกปลาผ่น หมกถั่วแต้ ส้มโคะเคะ ปลาแม่น้ำเหือง น้ำข้าวกลิ้ง หน่อไม้แห้ง ซาผักหวานป่า เครื่องจักสาน แจ่วฮ้อด้อ แหนมหน่อไม้ อ่อมผักกุ่ม ผลไม้แปรรูป (น้ำมัลเบอร์รี่ มะขามกวน กล้วยตาก มะขามสามรส มะขามแช่อิ่ม) ผลไม้ตามฤดูกาล เป็นต้น

2.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีจุดอ่อน (Weaknesses) ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผู้นำชุมชนยังให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวน้อย

2.2.2 ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.2.3 มีนักท่องเที่ยวเฉพาะช่วงเทศกาลประจำปี

2.2.4 ขาดการประชาสัมพันธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.2.5 ขาดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี

2.2.6 ไม่มีที่พักให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

2.2.7 ร้านจำหน่ายอาหารและการบริการอาหารยังไม่เพียงพอ

2.2.8 ป้ายแนะนำและป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้านไม่เพียงพอ

2.2.9 ขาดความความร่วมมือของประชาชนและการรวมกลุ่มในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2.3 โอกาส (Opportunities)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีโอกาส (Opportunities) ดังต่อไปนี้

- 2.3.1 มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมและให้ความสำคัญเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว
- 2.3.2 อยู่ติดกับแม่น้ำเหืองซึ่งอาณาเขตที่ติดกับชายแดน สปป.ลาว
- 2.3.3 อยู่ใกล้กับสะพานมิตรภาพไทย-ลาว (สะพานข้ามแม่น้ำเหือง เส้นทางเชื่อมประเทศเพื่อนบ้าน)
- 2.3.4 มีผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่สามารถทำเป็นสินค้า OTOP
- 2.3.5 นักท่องเที่ยวมานานมีสการพระราชสุรัสวดีในตัวอำเภอท่าลี่แล้วสามารถมาท่องเที่ยวต่อได้
- 2.3.6 อธิษาศัยไมตรี ภาษาไทยและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ประตองถิ่น
- 2.3.7 อาหารพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เช่น ไคโคเล แจ่วเห็ด เอาะไค เอาะหลาม เป็นต้น

2.4 อุปสรรค (Threats)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่ามีอุปสรรค (Threats) ดังต่อไปนี้

- 2.4.1 การคมนาคมโดยสารประจำทางที่ยังไม่ทั่วหมู่บ้าน
- 2.4.2 เป็นพื้นที่ชายแดน มีปัญหาการลักลอบขนยาเสพติด
- 2.4.3 ขาดความร่วมมือของประชาชนในชุมชน
- 2.4.4 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอ
- 2.4.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ไม่ต่อเนื่อง
- 2.4.6 ผู้นำชุมชนไม่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่ควร
- 2.4.7 ประชาชนในชุมชนขาดความรู้และจัดการท่องเที่ยว

2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ SWOT ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จากนั้นผู้วิจัยได้ระบุสถานการณ์จากการประเมินการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโดยการนำจุดแข็งและจุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาสและอุปสรรคภายนอก แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ซึ่งประกอบด้วย 1) จุดแข็ง-โอกาส SO (Strengths - Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่เกิดจากการนำจุดแข็งภายในเพื่อนำโอกาสจากภายนอกมาใช้สร้าง

ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อปกป้องจุดแข็งและนำโอกาสที่ดีจากภายนอก 2) จุดแข็ง - อุปสรรค ST (Strengths - Threats) การนำประโยชน์จากจุดแข็งภายในเพื่อลดทอนหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอก เป็นกลยุทธ์ที่เอาจุดแข็งมาจับคู่กับอุปสรรคจากภายนอกเพื่อต่อสู้หรือลดอุปสรรคจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความเข้มแข็ง 3) จุดอ่อน - โอกาส WO (Weaknesses - Opportunities) การลดจุดอ่อนจากภายในเพื่อนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมาใช้ และ 4) จุดอ่อน - อุปสรรค WT (Weaknesses - Threats) การลดจุดอ่อนภายในเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจับคู่สถานการณ์ของการประเมินและวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเพื่อนำมาวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์ โดยจับคู่ความสัมพันธ์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ของบ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ SO (Strengths - Opportunities)

1. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวธรรมชาติสองแม่น้ำสองแผ่นดิน
2. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวสินค้า OTOP และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านอาฮี
3. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวชมธรรมชาติเชื่อมโยงสะพานมิตรภาพไทย - ลาว โดยมีป้ายบอกเส้นทางและรักษาความปลอดภัยเพื่อลดปัญหาเสพติด

กลยุทธ์ ST (Strengths - Threats)

1. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวทางอารยธรรมสองลุ่มน้ำเหือง-โขง
2. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม “อาฮีดินแดนแห่งไมตรีจิต”
3. จัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวให้กับชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในหมู่บ้าน โดยการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ WO (Weaknesses - Opportunities)

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง
2. ส่งเสริมหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว โดยนำผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอาหารพื้นบ้านเฉพาะถิ่นมาผลิตเป็นสินค้าและอาหารเพื่อบริการนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ WT (Weaknesses - Threats)

1. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง และจัดให้มีการบริการที่พักให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนอย่างยั่งยืน
2. เน้นการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อ Social Media ให้มากขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวและเพิ่มร้านอาหารและที่พักให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์ และได้มาซึ่งกลยุทธ์ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ดังข้างต้น ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ 5 ด้านตามกระบวนการ 5 P ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (กรมพัฒนาชุมชน, 2561) ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

“หมู่บ้านท่องเที่ยวอารยธรรมสองลุ่มน้ำ งดงามธรรมชาติสองแผ่นดิน สินค้า OTOP ได้มาตรฐาน”

พันธกิจ

“เป็นหมู่บ้านOTOPเพื่อการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเชื่อมโยงอารยธรรมสองลุ่มน้ำเหือง-โขง”

เป้าประสงค์

“ผลิตสินค้า OTOP เพื่อการท่องเที่ยวส่งเสริมการมีรายได้ของชุมชนอย่างยั่งยืน”

ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเลย

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้า OTOP เพื่อการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเลย

	กลยุทธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านพัฒนาศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวธรรมชาติสองแม่น้ำสองแผ่นดิน 2. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวสินค้า OTOP และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านอาฮี 3. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชื่อมโยงสะพานมิตรภาพไทย-ลาว โดยมีป้ายบอกเส้นทางและรักษาความปลอดภัยเพื่อลดปัญหาหยาเสพติด
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านอนุรักษ์ วัฒนธรรมเพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวทางอารยธรรมสองลุ่มน้ำเหือง - โขง 2. สร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม “อาฮีดินแดนแห่งไมตรีจิต”
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนอย่าง ยั่งยืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวให้กับชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในหมู่บ้าน โดยการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอดงหลวง จังหวัดเลย (ต่อ)

	กลยุทธ์
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้า OTOPเพื่อการ ท่องเที่ยว	1. ส่งเสริมหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว โดยนำผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอาหารพื้นบ้านเฉพาะถิ่นมาผลิตเป็นสินค้าและอาหารเพื่อบริการนักท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านมาตรฐานการ บริการการท่องเที่ยว	1. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง และจัดให้มีการบริการที่พักให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนอย่างยั่งยืน 2. เน้นการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อ Social Media ให้มากขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวและเพิ่มร้านอาหารและที่พักให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

อภิปรายผล

หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) จำนวน 2 หมู่บ้านในอำเภอดงหลวง จังหวัดเลย ได้แก่ บ้านปากห้วย อำเภอดงหลวง และบ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอดงหลวง จังหวัดเลย มีจุดแข็ง (Strengths) สามารถแยกออกเป็น 5 ด้านคือ 1) ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนาและโบราณสถาน 2) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3) ด้านประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญา 4) ด้านแหล่งการเรียนรู้ชุมชน และ 5) ด้านอาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชน สอดคล้องกับ อนุสรณ์ อินทร (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน พบว่า สภาพแวดล้อมของเชียงรายในด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนมีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก สูงสุดอยู่ระหว่างจุดอ่อนกับโอกาสหมายถึงหน่วยงานมีปัจจัยภายในไม่ดีแต่มีปัจจัยภายนอกดี หรือภายในด้อยแต่ภายนอกเอื้อ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเรียกว่ายุทธศาสตร์พลิกฟื้น โดยมีวิสัยทัศน์ คือ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เป้าประสงค์คือใช้ ศักยภาพและเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยว เพิ่มมูลค่าโดยมุ่งให้มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว ภายในประเทศ และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน กำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์คือใช้ศักยภาพและเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยว พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน พัฒนามาตรฐานการบริการ และบุคลากรการท่องเที่ยวสู่สากล ส่งเสริมและพัฒนาการ ประชาสัมพันธ์ และการตลาดท่องเที่ยว และพัฒนาความร่วมมือภาครัฐและเอกชน ของกลุ่ม ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน กับจังหวัดเชียงราย

มีอุปสรรค (Threats) คืองบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ ไม่มีรถโดยสารประจำทางที่เข้ามาถึงหมู่บ้าน ในช่วงฤดูฝนอาจเกิดปัญหาน้ำหลากซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ปัญหายาเสพติดของพื้นที่ชายแดน ปัญหาการทิ้งขยะของคนในชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ การส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่อง ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ขาดความร่วมมือของประชาชนในชุมชนและประชาชนในชุมชนขาดความรู้และจัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับน้ำทิพย์ เมืองอินทร์ (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย ได้แก่ ดัชนีราคา ผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว อัตราแลกเปลี่ยนทางการ เสถียรภาพทางการเมือง การไร้ความรุนแรง และหลักนิติธรรม ยกเว้นปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ที่ไม่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ส่วนประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว อำเภอท่าวัง จังหวัดเลย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้า OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว (Promotion) สอดคล้องกับ ศุภิพร อานันทประภา (2551, บทคัดย่อ) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี โดยศึกษาถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีและสำรวจวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกิดการเดินทางทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และทำให้มีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทยและส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับจังหวัด และในระดับประเทศ และผลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis จากแบบสอบถาม 170 ชุด ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพความพร้อมในทุกด้านเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว ฉะนั้น การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับเอกชนจะช่วยให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *ความหมายของการท่องเที่ยว*. สืบค้นจาก

<https://www.tat.or.th/th>

กรมพัฒนาชุมชน. (2561). *คู่มือบริหารโครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village)*

8 เส้นทาง. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). *มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ:

สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2556). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. สืบค้นจาก <http://tourism-dan1.blogspot.com>
- ณัฐวัฒน์ เทพคำดี. (2550). ความคิดเห็นของบุคลากรการท่องเที่ยวที่มีต่อการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 กับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงกลยุทธ์ขั้นสูง. (2555). SWOT Analysis ด้าน Planning. สืบค้นจาก <http://promruca-dba04.blogspot.com/2012/10/swot-analysis-swot-swot-humphrey-swot-2.html>
- น้ำทิพย์ เมืองอินทร์. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ ศ.ม.). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- มนิรัตน์ สุพร. (2558). กลยุทธ์การตลาด 7s กรอบแนวคิดของ McKinsey. สืบค้นจาก <https://www.im2market.com/2015/01/21/650>
- รำไพ กาแก้ว. (2541). ประวัติบ้านอาฮี. เลย: โรงเรียนบ้านอาฮี.
- โรงเรียนบ้านปากห้วย. (2552). ประวัติบ้านปากห้วย. เลย: โรงเรียนบ้านปากห้วย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, คณะวิทยาการจัดการ. (2562). การจัดการเชิงกลยุทธ์. สืบค้นจาก <https://www.mit.pbru.ac.th/upload/course/>
- วรรณ วังวานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีัญญา สุรี. (2558). ชาวเวียดนามอพยพ: นายทุนยุค “ไทยใหม่” และการกลายเป็นชนชั้นนำเมืองชายแดน. เชียงใหม่: ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภิพร อานันทประภา. (2551). กลยุทธ์การท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ ศ.ม.). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สาระดีดี.คอม. (2559). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism). สืบค้นจาก http://www.sara-dd.com/index.php?option=com_content&view=article&id=219
- สุวารีย์ ศรีปุระ และคณะ. (2548). การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวชายแดนลุ่มน้ำโขง-โขง: กรณีศึกษาแก่งคุดคู้ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย. (2561). โครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) 8 เส้นทาง จังหวัดเลย. เลย: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย.
- อดิศักดิ์ ภูพิพัฒน์วงศ์. (2562). ความหมายและความสำคัญของการบริหารและการพัฒนา. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/wongtham/document>
- อนูรัตน์ อินทร. (2551). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน. (วิทยานิพนธ์ ปร.ด.). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อรนุช ศิลป์มณีพันธ์. (2547). ลักษณะชายฝั่งทะเลที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.